MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY
36. TÝDEN (2.9.2024)

Kamil Holý
Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách *VÚRV: www.vurv.cz* - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe – NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Do brukvovité zeleniny migrují mšice. Někde již narostlé kolonie mšice zelné, jinde teprve okřídlení dospělci s prvními nymfami. Užitečných organismů zatím minimum, bez postřiku může dojít k poškození rostlin. Trvá riziko škodlivosti dřepčíků a bělásků, oba škůdci zatím jen na některých lokalitách. Stejné druhy se mohou přemnožit na řepkách stresovaných suchem. Molice zůstává lokální záležitostí, postupně bude přeletovat na zimní hostitele. Suché a teplé počasí podporuje výskyt svilušek, makadlovky řepné na řepě a zvyšuje škodlivost drátovců. Mohou škodit druhy, které normálně neškodí.

Meteorologové předpovídají nadprůměrně teplý podzim, který podpoří výskyt např. svilušek a prodlouží období škodlivosti dalších druhů až do konce září/začátku října. Které druhy budou škodit nelze odhadnout, je potřeba chodit do porostů a sledovat, co nového přibylo. Změny mohou být velmi rychlé.

Brukvovitá zelenina – tento týden jsou aktuální mšice, které migrují do porostů a zakládají kolonie. Jedná se o mšici zelnou i m. broskvoňovou a při nedostatku užitečných organismů mohou začít rychle škodit. Lokální škodlivost zůstává u dřepčíků a molic, málo stříkané porosty mohou napadnout bělásci, vajíček na listech je stále dostatek. Třásněnek na brukvovité zelenině je málo, ale riziko pro náchylné odrůdy zelí zůstává až do podzimu. Na podzim se mohou znovu objevit i housenky zápředníčka polního, ale dospělce ani housenky jsem na sledovaných plochách zatím nenašel.

Ostatní zelenina – třásněnky se mohou stěhovat na nové porosty cibule, ale na sledovaných plochách jich je zatím málo. V různých plodinách mohou škodit polyfágní svilušky. Pokračuje líhnutí a žír osenice polní – sledovat výskyt housenek. Létají různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku. Přibývá porostů napadených hnilobami, které svojí vůní lákají různé druhy neškodných živočichů z okolí.

Rizikoví: mšice, dřepčíci, molice, bělásci, svilušky, třásněnky, housenky a další druhy

Dřepčíci rodu *Phyllotreta*

- početnost většinou nízká, ale v některých oblastech až desítky/rostlinu. Zdrojem jsou výdroly řepek v okolí.

Monitoring – dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana – v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou barierou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Mšice zelná a m. broskvoňová

- na rostlinách hodně dospělců, noví přilétají a zakládají kolonie. Na některých místech je m. zelná již přemnožená – vytváří velké kolonie v hlávkách.

Monitoring – okřídlení dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů, mohou být i pod listy uvnitř hlávek

Ochrana – na začátku tvorby kolonií, užitečných organismů je zatím málo, v teple je růst kolonií velmi rychlý.

Osenice polní

- konec letu dospělců, hledat housenky na rostlinách. Početnost vyšší jen na některých lokalitách, škodlivost bude lokální, ohnisková – prohlédnout na pozemku více míst.

Monitoring – housenky světloplaché, přes den často ukryty v půdě. Na rostlinách hledat požerky na spodní straně rostlin a při výskytu čerstvých požerků hledat tmavé housenky v půdě v blízkém okolí (do 10 cm) poškozené rostliny.

Ochrana – proti housenkám do 3. instaru, než trvale zalezou do půdy, kde již přípravky nefungují.

Molice vlaštovičníková

- škodlivost zůstává lokální v místech, kde je zdroj (napadené porosty). S postupujícím podzimem se začíná stěhovat na zimní hostitele (řepka apod.).

Monitoring – bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana –napadené porosty zaorat co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molici trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Bělásek řepový

- početnost dospělců i počet nakladených vajíček zůstává vysoký, při nižší intenzitě ochrany mohou housenky přežít a začít škodit. Vzácně se objevují i vajíčka b. zelného.

Monitoring – žlutozelená vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, zelené housenky na spodní straně listů, vžírají se do hlávek. Pomocným znakem je nahromaděný trus v paždí listů, méně často i přilepený na listech.

Ochrana – housenky citlivé k přípravkům proti žravým škůdcům, běžně jsou regulovány ochranou proti jiným druhům. Starší housenky ukryté uvnitř hlávek – musí se k nim postřik dostat – zvýšit tlak a objem vody.

Třásněnky

- migrace je slabší, ale na některých lokalitách mohou napadnout nové plochy cibule.

Monitoring – na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukrytí mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana – při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Sviluška chmelová

- na sledovaných lokalitách pod prahem škodlivosti, ale riziko napadení porostů v suchých oblastech zůstává po celé září.

Monitoring – drobní dospělci a nymfy na spodní straně listů, při přemnožení rostliny pokryty pavučinou. Listy žloutnou až odumírají. Napadení začíná často od okraje, nebo je ve srážkovém stínu stromů

Ochrana – pokud není povolen žádný akaricid, je možné použít univerzálně oleje (kontaktní účinek – dokonalé ošetřen spodní strany listů), v některých plodinách i vedlejší účinek přípravku Movento.

Drátovci – larvy kovaříků

- za sucha je škodlivost drátovců vyšší, jsou náchylní k vyschnutí, proto se v suché půdě vžírají do rostlin a brambory nebo mrkev jsou prožrány skrz naskrz. Škodit mohou až do října.

Monitoring – zjišťování míry poškození hlíz a kořenů a počet drátovců.

Ochrana – plochy s drátovci sklidit co nejdříve, čím déle zůstanou na pozemku, tím škod postupně přibývá. Okrajový efekt – drátovci mohou migrovat několik metrů z okolních ploch na souvratě – sklidit přednostně.

Motýli

- létá kovolesklec gama, můra kapustová a m. zelná, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů, ale na sledovaných lokalitách výskyt nevýznamný.

Monitoring – na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana – proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

makadlovka řepná – teplé a suché počasí zvyšuje riziko škodlivosti, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem. Listy řepy jsou poškozeny dřepčíky, ale většinou v nízké intenzitě.

Užitečné organismy

- po několikatýdenním období bez škůdců je v porostech užitečných organismů málo a nestačí reagovat na vysoký přílet mšic.

Objevují se velké kolonie mšice zelné, po začátku nemusí být pod listy v hlávkách patrné.

Silný nálet mšic a zakládání kolonií je na více lokalitách, někde jsou mšice na každé druhé rostlině

Mšicomarů i pestřenek je zatím málo, nestačí regulovat mšice

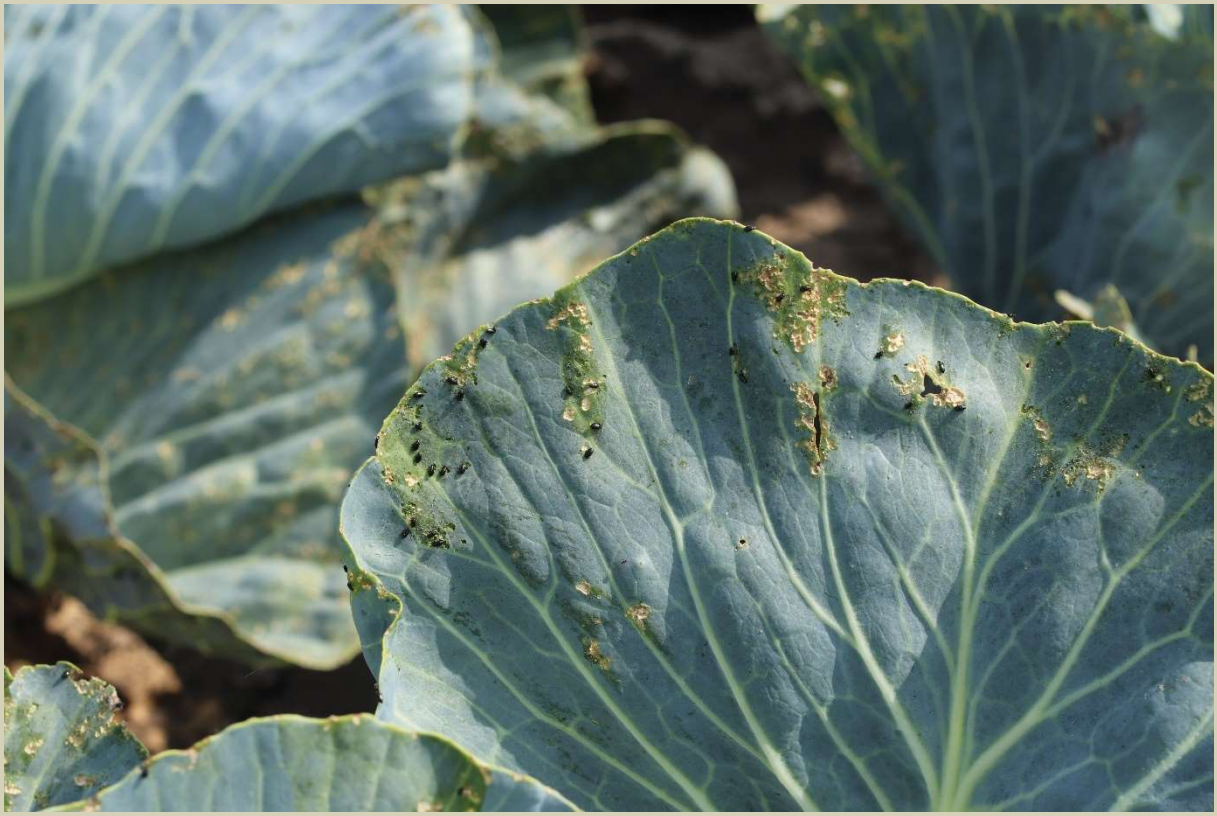

Na některých lokalitách dřepčíků stále škodí

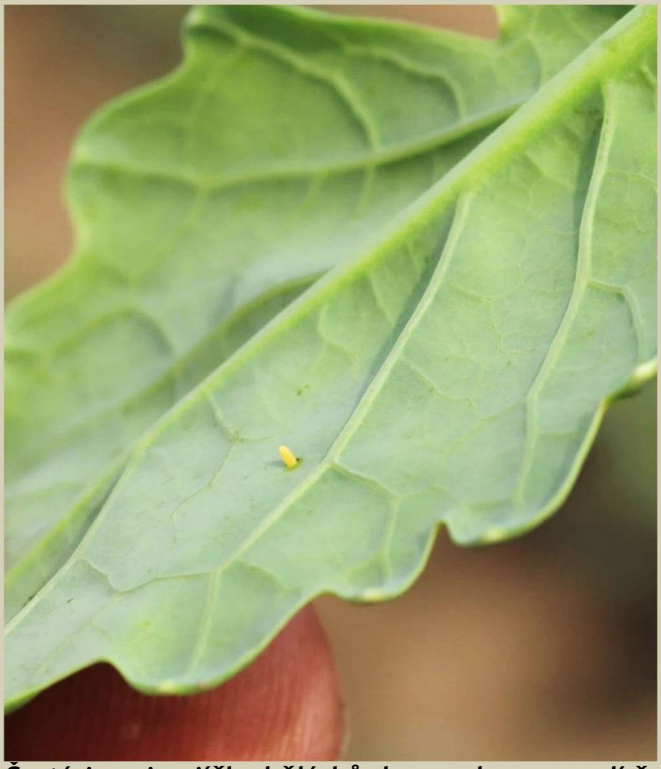

Častá jsou i vajíčka bělásků, housenky prozradí čerstvý trus na listech

Žloutnutí, vadnutí a následně zasychání petržele způsobují hraboši i choroby

Pokud je sucho a řepa neroste, mohou housenky makadlovky řepné zničit celé srdéčko a vžírat se do bulev. Vpravo je kukla makadlovky krátce před líhnutím (jsou vidět červené oči). Na obrázcích je cukrovka, ale příznaky jsou stejné i na červené řepě.

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně – průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček polní – v letošním roce feromony nefungují – nelze je pro monitoring použít

Osenice polní – konec kladení, líhnutí housenek, hledání housenek na rostlinách
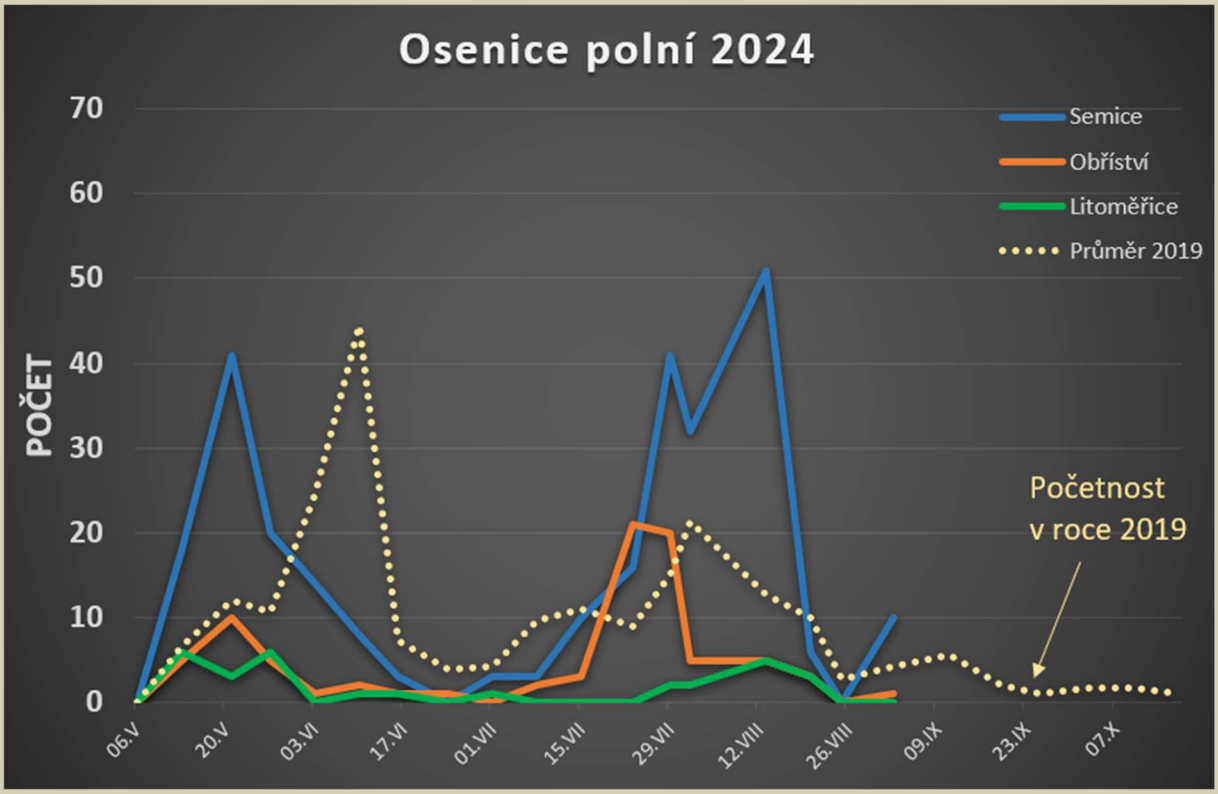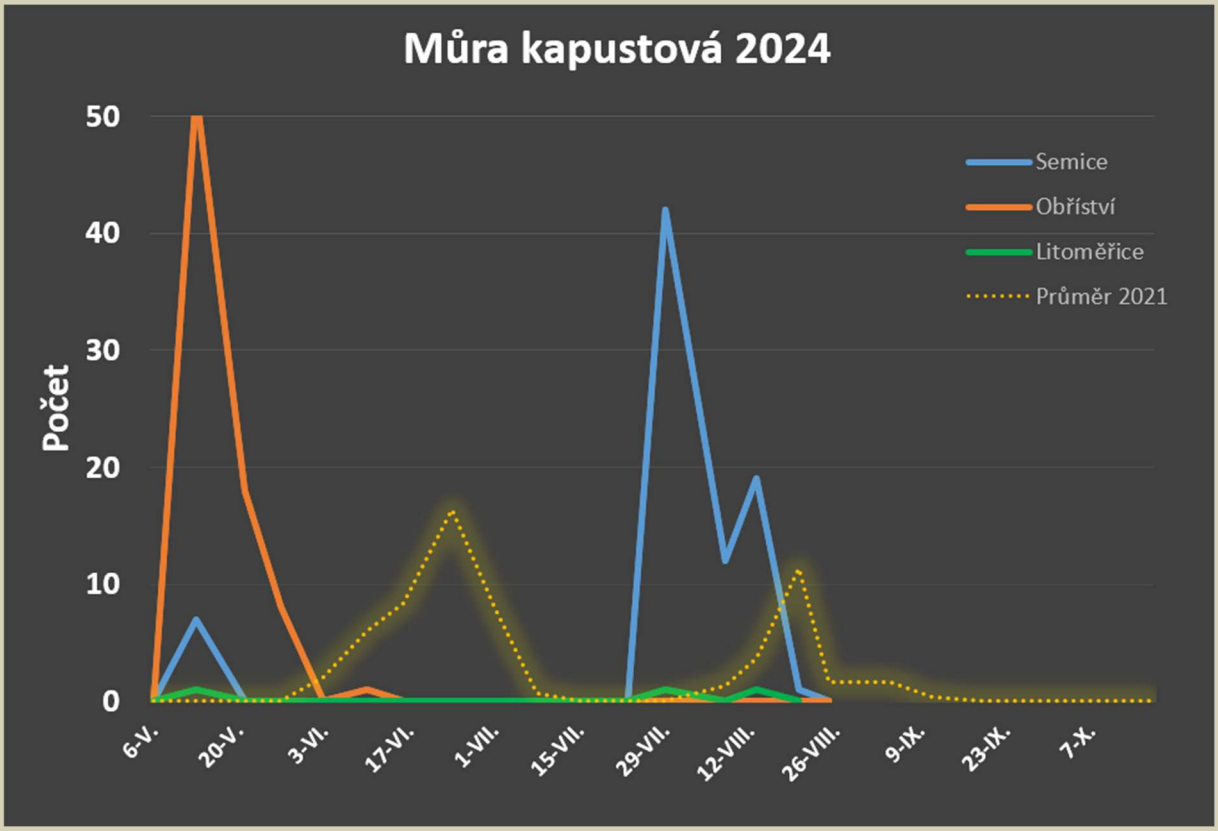
Můra kapustová – konec kladení, housenky mohou škodit až do září